

Kvalitetsindikatorer - et redskab til sikker medicinering?

Linda Aagaard Thomsen PhD pharm
Udviklingskonsulent

Mit udgangspunkt var ikke at arbejde med indikatorer!

- Hvor stort er omfanget af lægemiddelrelaterede utilsigtede hændelser hos type 2-diabetikere?
- Hvor stor en andel af disse skyldes fejlmedicinering = kan forebygges?
- Hvilke hændelser er hyppige?
- Hvad er de kliniske og sundhedsøkonomiske omkostninger af disse?

...men indikatorer blev redskabet

Program

1. Sikker medicinering – hvad er det vi vil måle?
2. Hvem vil vi måle på?
3. Datagrundlag for måling?
4. Indikatorer på utilsigtede hændelser som følge af fejlmedicinering (pADE-indikatorer)
5. pADE-indikatorer for type 2-diabetes – hvad kunne de fortælle os?
6. Perspektiver i at anvende pADE-indikatorer

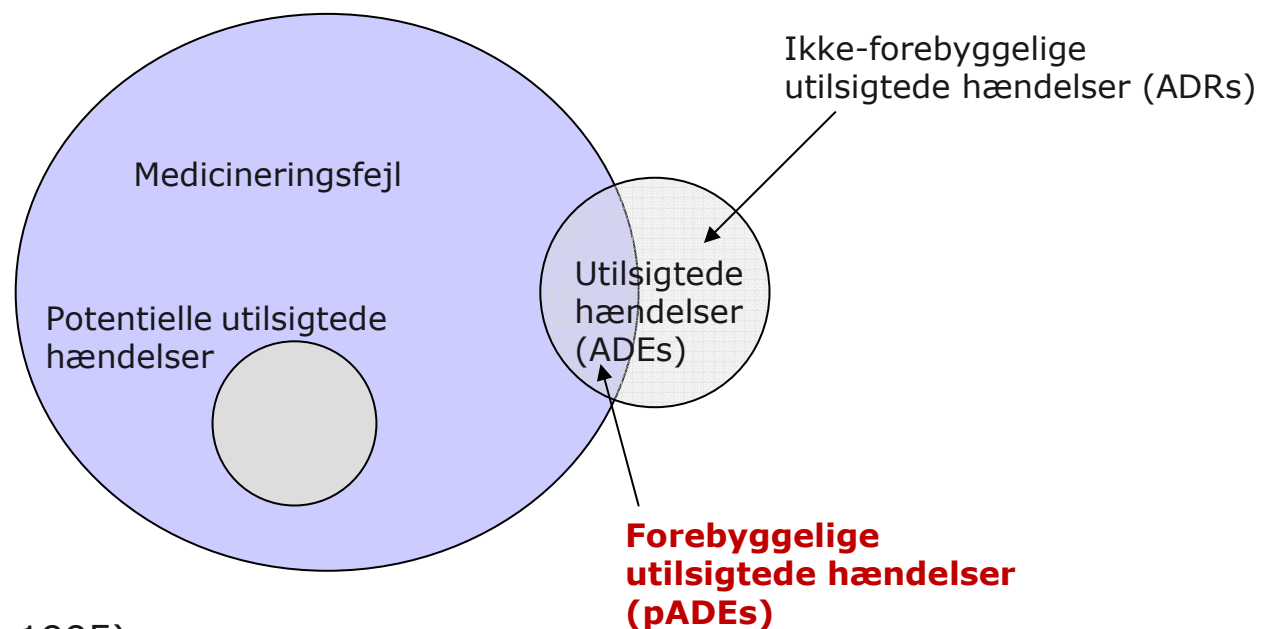

Sikker medicinering – hvad er det vi vil måle?

Hvad er det vi vil måle?

- Patienter som følger behandlingsguidelines?
  - Patienter som ikke følger behandlingsguidelines?
- } Proces
- Patienter som oplever bivirkninger?
  - Patienter som oplever manglende virkning?
- } Outcome
- Patienter som oplever utilsigtede hændelser?
  - Patienter som oplever forebyggelige utilsigtede hændelser (pADE)?
- } Proces-outcome

Forebyggelige utilsigtede hændelser

(Bates et al. 1995)

Forebyggelige utilsigtede hændelser

- Ca. 50% af utilsigtede hændelser kan forebygges da de skyldes fejl i medicineringsprocessen (Winterstein et al. 2002, Beijer & de Bleay 2002, Runciman et al. 2003)
- Potentiel årlig besparelse i DK: 4 milliarder DKK (baseret på Evidensrapport 7, Pharmakon 2004)

Hvem vil vi måle på?

Hvem vil vi måle på?

- Alle patienter?
- Patienter der er indlagt på hospital?
- Patienter i almen praksis?
- Patienter på plejehjem/bosted?
- Patienter med specifikke diagnoser?
- Patienter der bruger specifikke lægemidler?

pADE i almen praksis

- 216.000 pADEs i **almen praksis** i DK hvert år
- 162.000 indlæggelser som følge af pADE
(baseret på Thomsen et al., 2007)

pADE hos type 2-diabetikere

Omfanget af fejlmedicinering og utilsigtede hændelser hos type 2-diabetikere ukendt

MEN

87% af pADEs skyldes

- kardiovaskulære LM (diuretika, antikoagulantia, digoxin)
- analgetika (NSAID, opioider)
- hypoglykæmiske LM (insulin, SFU)

Datagrundlag for måling?

Datagrundlag for måling?

Der er mange muligheder:

- Lægemedelforbrugsdata
- NIP data
- UTH data
- Automatisk datafangst
- Manuel journalgennemgang
- Patientregistre (ex. LPR, receptdatabase)

(Annemarie uddyber emnet om lidt)

Registerdata som datagrundlag

Fordele:

- Data findes allerede
- Mange registre er landsdækkende, unikt for DK!!
- Data kan kobles mellem registrene
- Data er indtastede og validerede

Registerdata som datagrundlag

Ulemper:

- Registrene har ofte administrative formål
- Kun data om receptpligtig medicin
- Mangelfuld information om laboratoriedata
- En købt pille ikke nødvendigvis lig en slugt pille
- Afvigelser i brug af ICD-10 koder i praksis
- Kontraindikationer, individuelle patienthensyn og opstartsperioder ignoreres
- Antagelser om samtidig behandling

Opgaven blev...

at udvikle en indikatorbaseret kvalitetsmodel til vurdering af kliniske og sundhedsøkonomiske konsekvenser af pADE hos type 2-diabetikere vha. registerdata

pADE indikatorer

Hvad er det og hvorfor anvende dem?

pADE indikatorer – lidt historik

Pharmaceutical care:

- En outcome-orienteret systematisk tilgang til lægemiddelbehandling baseret på system-tankegang
- Bedre implementering af lægemiddelbehandling opnås ved forebyggelse, afdækning og løsning af lægemiddelrelaterede problemer
- Kræver løbende monitorering af patienten
- (Hepler & Strand, 1990)

pADE indikatorer – lidt historik

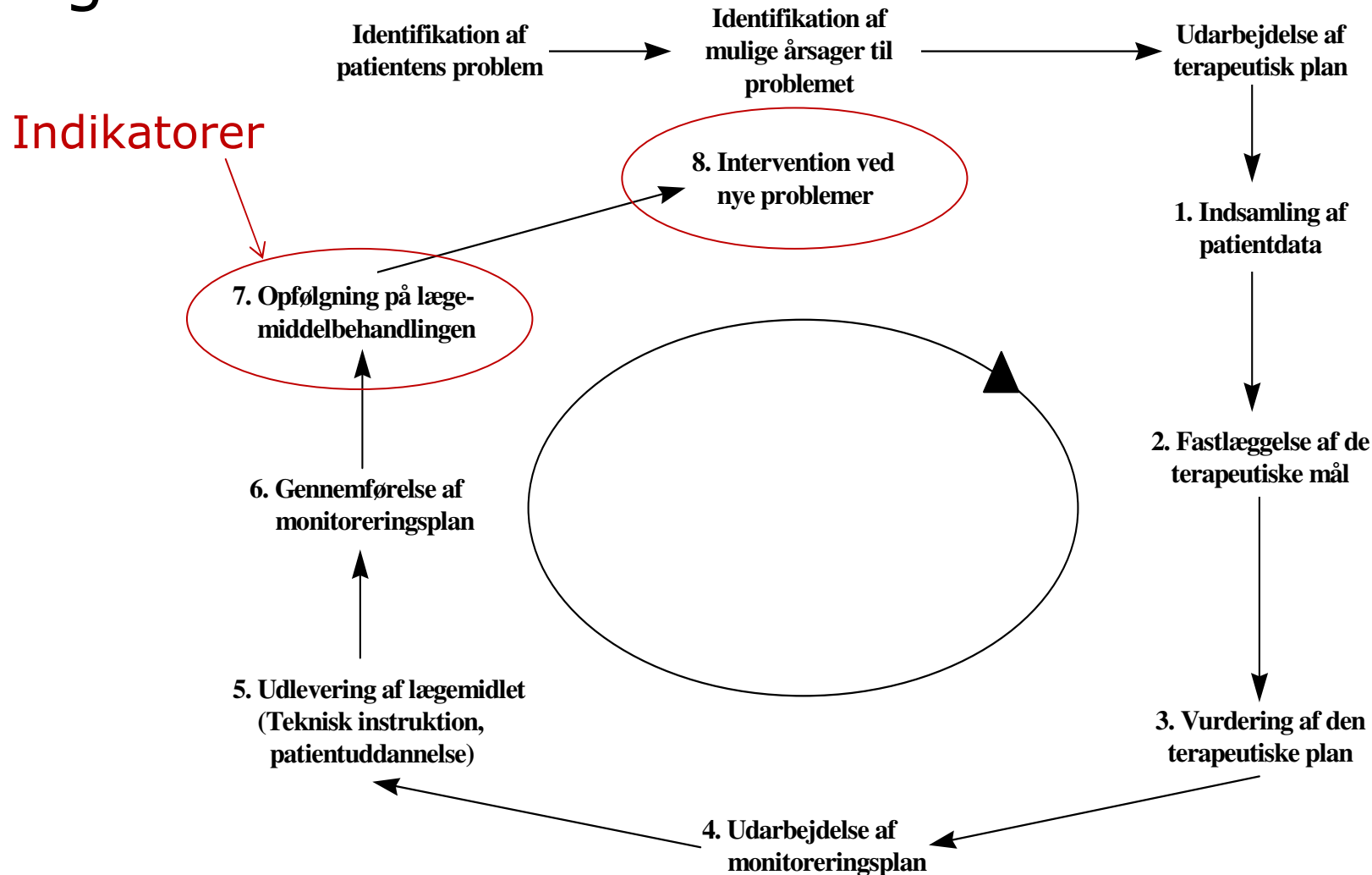
Definition på pADE:

- The drug-related problem that lead to the preventable drug-related morbidity must be recognizable and the likelihood of a drug-related morbidity must be foreseeable. In addition the cause(s) of the drug-related problem (and subsequent drug-related morbidity) must be identifiable and controllable.

(Hepler & Strand, 1989)

Medicinforløbet -kvalitetsudviklingsproces og fælles ansvar

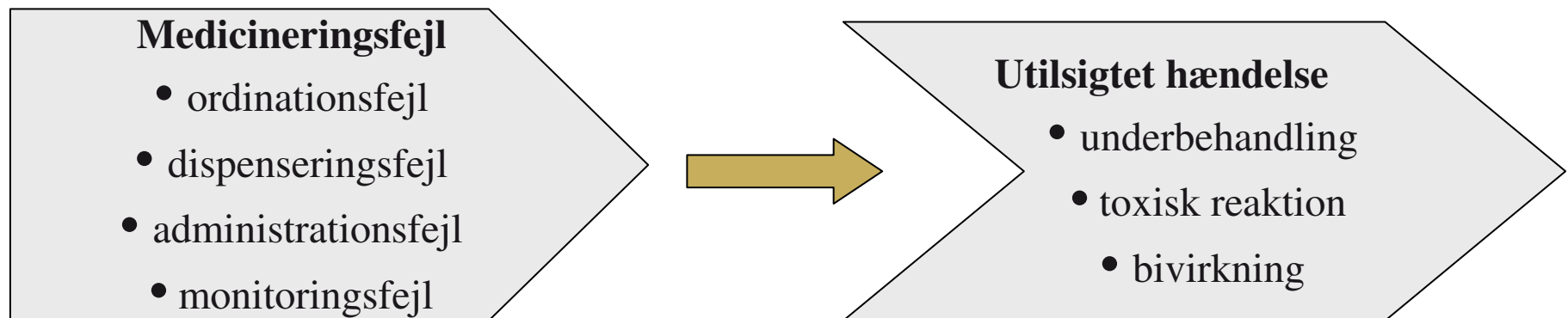

Tilbage til indikatorerne...

- Ex på procesindikator:
'Andel af patienter som får profylaktisk antibiotika før operation'
- Ex. på outcomeindikator:
'Andel af patienter som udvikler infektion efter operation'

...ER DER ET LINK MELLEM DE TO INDIKATORER????

Link mellem proces og outcome

Eksempler på pADE indikatorer

'Andel af patienter som udviklede infektion efter operation og som ikke var i profylaktisk antibiotika behandling'

Fordele:

- Bygger bro mellem proces og outcome
- Identificerer ADEs associeret til medicineringsfejl
- Pinpointer kvalitetsproblemer / cases direkte
- **Muligt at sammenligne risiko for ADE hos pt. der er/ikke er udsat for medicineringsfejl**

Eksempler: fire AMI indikatorer

Indicator 20:
Adverse event: ER/hospital admission due to secondary AMI. Medication error: <ul style="list-style-type: none">
• The patient was previously diagnosed with an AMI and
• <u>not</u> prescribed 75-150 mg ASA^k daily (assuming that ASA is not contraindicated).
Indicator 21:
Adverse event: ER/hospital admission due to secondary AMI. Medication error: <ul style="list-style-type: none">
• The patient was previously diagnosed with an AMI and
• <u>not</u> prescribed a beta-blocker for two years after first AMI (assuming that beta-blockers are not contraindicated).
Indicator 22:
Adverse event: ER/hospital admission due to secondary AMI. Medication error: <ul style="list-style-type: none">
• The patient was previously diagnosed with an AMI and
• <u>not</u> prescribed a lipid lowering agent (assuming that lipid lowering agents are not contraindicated).
Indicator 23:
Adverse event: ER/hospital admission due to secondary AMI. Medication error: <ul style="list-style-type: none">
• The patient was previously diagnosed with an AMI and
• <u>not</u> prescribed an ACE-inhibitor or AT2-receptor antagonist (assuming such agents are not contraindicated).

Anvendelsen af pADE-indikatorer

År	Land	Forfatter	Beskrivelse
1999	USA	MacKinnon & Hepler	Udvikling af pADE indikatorer målrettet ældre
2001	USA	Faris & Hepler	pADE indikatorer til måling af medicineringskvalitet hos ældre
2003	UK	Morris & Cantrill	Udvikling af pADE indikatorer målrettet ældre
2004	Canada	Flanagan & MacKinnon	Udvikling af pADE indikatorer målrettet ældre
2006	UK	Morris & Cantrill	pADE indikatorer i elektronisk patientjournal
2007	Portugal	Guerreiro & Cantrill	Udvikling af pADE indikatorer målrettet ældre
2008	Canada	MacKinnon & Nigam	Udvikling af pADE indikatorer til type 2-diabetes
2009	UK	Avery & Cantrill	PINCER trial (kontrolleret studie)

Krav til pADE indikatorerne

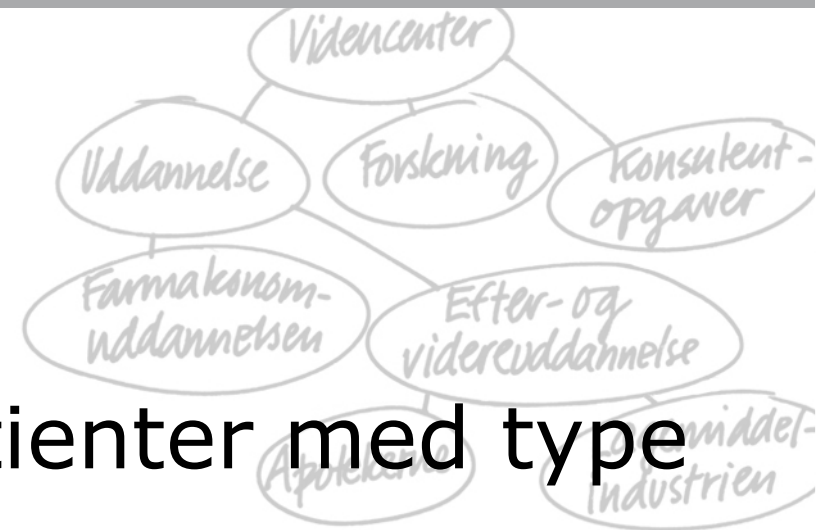
1. Valide
2. Stærk association mellem proces (fejlmedicinering) og outcome (UTH)
3. Identificere hyppige pADEs
4. Påvise områder i behandlingen hvor kvalitetsforbedrende tiltag er påkrævet

Proces - outcome association

indikator	P:O
Astma og brug af agonist men ingen steroid	1,0
Depression og brug af benzodiazepiner m. lang T $\frac{1}{2}$	1,0
KOL og brug af betablokker	1,0
Mavesår/gastroblødning og brug af NSAID > 1 måned	0,98
Hjerteinsuf. m.hjertestop og brug af digoxin	0,95
Hjerteinsuf. og ingen brug af ACE-inhibitor	0,75
AMI men ingen brug af ASA og/eller betablokker	0,62

- Gennemsnitligt 130 dage mellem proces og outcome
- 9 af 19 indikatorer havde P:O over 0,75

Ref.: Faris R, 2001

pADE-indikatorer for patienter med type 2-diabetes

Hvad kunne dataindsamlingen fortælle?

Screening af 10% af type 2-diabetikerne

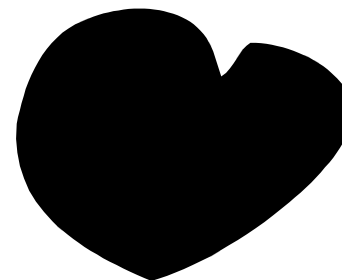
Table 2. Identifying preventable drug-related hospital admissions (pDRAs) in people with type 2 diabetes in a database with data on a sample of 10% of the total Danish population in the years 2002-2003.^a

Indicator	No. of pDRAs	No. of persons with pDRAs	No. of pDRAs per 1,000 person years (95% confidence interval)	
1	4,447	842	284.24 (275.87-292.60)	→ Hyperglykæmi
2	81	13	5.18 (4.05-6.30)	
3	43	27	2.75 (1.93-3.57)	
4	95	65	6.07 (4.85-7.29)	
5	62	35	3.96 (2.98-4.95)	
6	60	38	3.84 (2.86-4.81)	
7	<10	<10	-	
8	<10	<10	-	
9	0	0	-	
10	0	0	-	
11	1,201	135	76.76 (72.42-81.10)	
12	4,808	231	307.32 (298.63-316.00)	→ Nyreproblemer
13	999	74	63.85 (59.89-67.81)	
14	0	0	-	
15	<10	<10	-	
16	<10	<10	-	
17	61	41	3.90 (2.92-4.88)	
18	<10	<10	-	
19	0	0	-	
20	77	45	4.92 (3.82-6.02)	
21	149	68	9.52 (7.99-11.05)	→ Myokardie infarkt
22	198	74	12.66 (10.89-14.42)	

^a Patient material consisted of 9,791 persons with type 2 diabetes and 15,645 person years. Admissions included emergency room contact, ambulatory contact and full hospitalisation.

Studie på type 2-diabetikere m. AMI

Epidemiologisk studie på alle type 2-diabetikere
udskrevet efter AMI fra 2001-2004 (8.275 personer)

AMI indikatorerne

Indicator 20:
Adverse event: ER/hospital admission due to secondary AMI. Medication error: <ul style="list-style-type: none">
• The patient was previously diagnosed with an AMI and
• <u>not</u> prescribed 75-150 mg ASA^k daily (assuming that ASA is not contraindicated).
Indicator 21:
Adverse event: ER/hospital admission due to secondary AMI. Medication error: <ul style="list-style-type: none">
• The patient was previously diagnosed with an AMI and
• <u>not</u> prescribed a beta-blocker for two years after first AMI (assuming that beta-blockers are not contraindicated).
Indicator 22:
Adverse event: ER/hospital admission due to secondary AMI. Medication error: <ul style="list-style-type: none">
• The patient was previously diagnosed with an AMI and
• <u>not</u> prescribed a lipid lowering agent (assuming that lipid lowering agents are not contraindicated).
Indicator 23:
Adverse event: ER/hospital admission due to secondary AMI. Medication error: <ul style="list-style-type: none">
• The patient was previously diagnosed with an AMI and
• <u>not</u> prescribed an ACE-inhibitor or AT2-receptor antagonist (assuming such agents are not contraindicated).

Resultater af AMI studiet

- 1.572 patienter (19%) fik sekundært AMI
- 77% fik behandling der afviger fra guidelines:
  - 29% fik ikke ASA eller clopidogrel
  - 31% fik ikke betablokker
  - 45% fik ikke ACE-inhibitor/ARB
  - 42% fik ikke statin
- På 2 år kan 1.580 indlæggelser m. sek. AMI undgås

Resultater af AMI studiet

- Underbehandling → op til 5 x øget risiko for sek. AMI
- Ingen/↓ds. ASA/clopidogrel fordobler risiko for sek. AMI
- Risiko for sek. AMI på 4 år:
  - 10% hvis guidelines følges
  - 50% ved ingen forebyggende behandling

Perspektiver i anvendelsen af pADE indikatorer

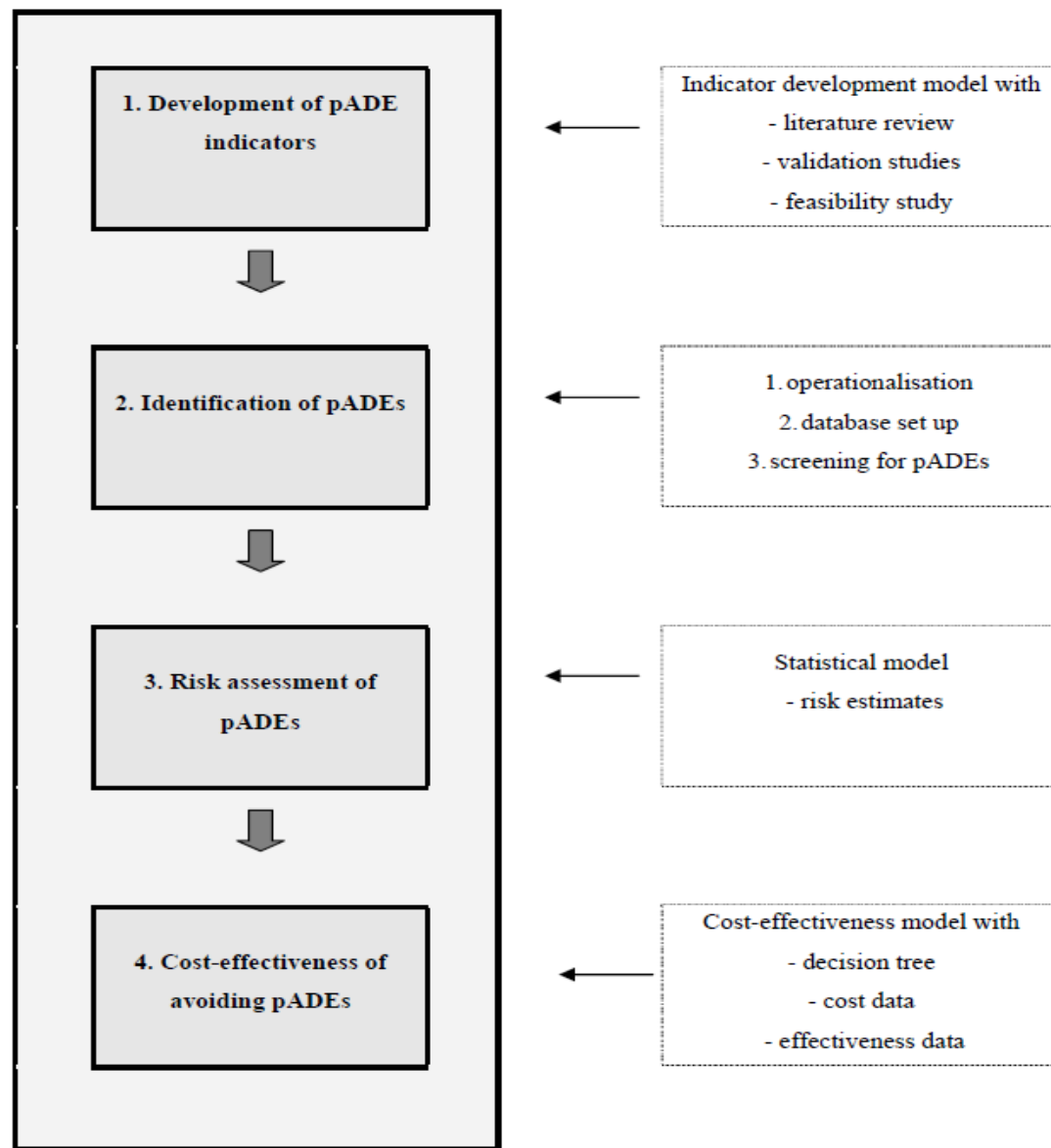

Figure 1. The applied register-based pADE assessment model

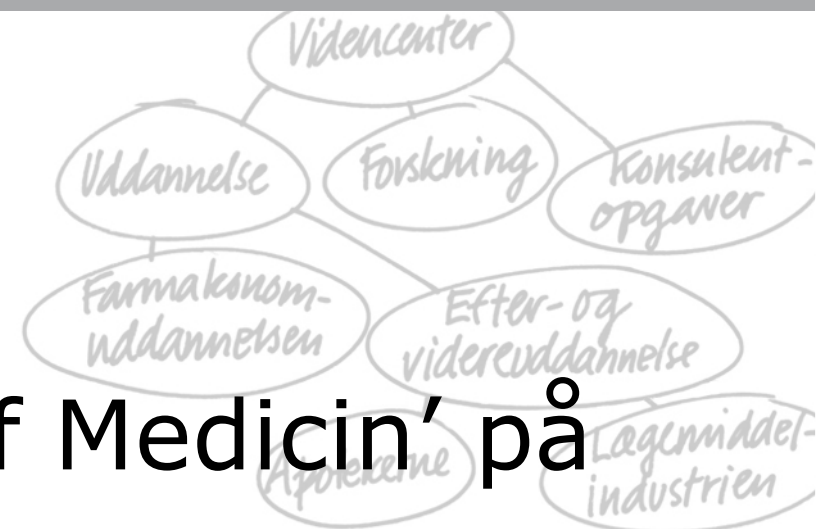
Perspektiver i en kvalitetsmodel med pADE indikatorer

- Værdifuldt supplement til andre redskaber der måler på behandlingskvalitet
- Giver mulighed for at målrette en kvalitetsforbedrende indsats over for specifikke områder eller specifikke patienter
- Giver mulighed for at måle på kliniske og økonomiske implikationer forbundet med medicineringsfejl

Perspektiver i en kvalitetsmodel med pADE indikatorer

Modellen kan anvendes på

- Systemniveau i design af kvalitetsforbedrende initiativer, benchmarking
- Praktikerniveau for at øge opmærksomheden på tilbudt behandling og facilitere forandringer i praksis
- Patientniveau for at screene for medicineringsfejl – kan vi identificere risikopatienter og rette op før der sker utilsigtede hændelser?

Projekt 'Bedre Brug af Medicin' på plejehjem

Lægemiddelindikatorer

- Diabetes
- Smerte
- Psykofarmaka
- Generelle

Kvalitet af lægemiddelbehandling

Psykofarmaka

Indikator	Beskrivelse	Antal pers. v. start (% af gruppen)	Antal pers. v. slut (% af gruppen)
1	Andel af borgere med brug af mindst 3 forskellige psykofarmaka	5 (7))	3 (5)
2	Andel af borgere i antipsykotikabehandling	31 (18)	29 (17)
3	Andel af borgere med brug af benzodiazepiner	44 (26)	39 (23)
4	Andel af borgere med brug af langtidsvirkende benzodiazepiner	21 (48)	17 (44)
5	Andel af borgere med lang tids brug af benzodiazepiner	43 (98)	32 (82)
6	Andel af borgere i behandling med antidepressiva	99 (59)	101 (60)
7	Andel af borgere i behandling med tricykliske antidepressiva	5 (5)	4 (4)
8	Forholdet mellem TCA-brugere ift. SSRI-brugere	1:12	1:22

Kvalitet af lægemiddelbehandling

Antidiabetika

Indikator	Beskrivelse	Antal pers. v. start (% af gruppen)	Antal pers. v. slut (% af gruppen)
9	Andel af borgere med diabetes i samtidig antidiabetika og ACE-hæmmer/AT2A-behandling	9 (32)	12 (40)
10	Andel af borgere med diabetes i samtidig antidiabetika, ACE-hæmmer/AT2A, lavdosis ASA/clopidogrel og statinbehandling	5 (18)	5 (17)

Kvalitet af lægemiddelbehandling

Smerte

Indikator	Beskrivelse	Antal pers. v. start (% af gruppen)	Antal pers. v. slut (% af gruppen)
11	Andel af borgere med langtidsbrug af NSAID	10 (67)	11 (79)
12	Andel af borgere med samtidig brug af paracetamol og NSAID	11 (73)	9 (64)
13	Andel af borgere i NSAID-behandling som samtidig får et gastrobeskyttende præparat	3 (20)	5 (36)
14	Andel af borgere i NSAID-behandling som får Ibuprofen	6 (40)	6 (43)
15	Andel af borgere som er i behandling med mindst 2 NSAID-præparater	2 (13)	0 (0)
16	Andel af borgere i samtidig behandling med opioid og laksantia	35 (56)	35 (53)

Kvalitet af lægemiddelbehandling - lægemiddelindikatorer

Andre indikatorer

Indikator	Beskrivelse	Antal pers. v. start (% af gruppen)	Antal pers. v. slut (% af gruppen)
17	Antal samtidige lægemidler pr. borger	Fast: 7,8 +/- 3,4 Pn: 2,4 +/- 1,4	Fast: 8,0 +/-3,5 Pn: 2,6 +/-1,4
18	Andel af borgere i samtidig behandling med mindst to lægemidler fra samme ATC-gruppe	35 (20,7)	36 (21,3)

Kvalitet af lægemiddelbehandling

- Beers criteria

- Et fald fra 4 brugere af chlorzoxazon ved opstart til 1 bruger ved afslutning
- Et fald fra 2 brugere af amitriptylin ved opstart, og 1 ved slut
- Et fald i høje doser af digoxin fra 10 brugere ved opstart til 9 ved slut
- Et fald i antal langtidsbrugere af fuldt-doserede non-COX selektive NSAID med længere halveringstid fra 1 bruger ved opstart og ingen ved slut
- Et fald i antal langtidsbrugere af stimulerende laksantia fra 29 ved opstart til 23 ved slut
- Et fald i brugere af nitrofurantoin fra 4 ved opstart til 1 ved slut.

Beer's criteria

Brug af	Start	Slut
chlorzoxazon	4	1
nitrofurantoin	4	1
langtidsbrugere af stimulerende laksantia	29	23
høje doser af digoxin	10	9
langtidsbrugere af NSAID med længere halveringstid	1	0
amitriptylin	2	1